

Kantonales Sozialamt Graubünden
Uffizi dal servetsch social chantunal dal Grischun
Ufficio del servizio sociale cantonale dei Grigioni

Manual chapitel E | 2 da december 2020 | versiun 2.0

Proceder en cas d'in suspect ch'i vegnia retratg illegalmain agid social

Cuntegn

1	Chaussas fundamentalas	2
2	Annunzia dals Servetschs socials	2
3	Annunzias da posts spezialisads e da terzas persunas	2
4	Scleriment dal suspect ch'i vegnia retratg illegalmain agid social	2
5	Inoltraziun d'ina denunzia penala.....	3
6	Restituziun dals sustegns retratgs illegalmain	3
7	Dretg da sustegn economic en cas d'in cumportament abusiv.....	4
8	Engaschament da persunas da scleriment externas (detectivas e detectivs)	4

1 Chaussas fundamentalas

Las mesiras ed ils instruments da controlla ch'èn enumerads en il [Document da basa da la COSAS](#) vegnan realisads ed applitgads en il chantun Grischun. Las cumpetenzas concretas per las annunzias sco er ils scleriments e las consequenzas en cas d'in suspect ch'i vegnia retratg illegalmain agid social, èn reglads en quest document.

2 Annunzia dals Servetschs socials

Ils Servetschs socials èn obligads d'annunziar directamain a la vischnanca cumpetenta las infurmaziuns che pudessan chaschunar ina reducziun da la contribuziun da sustegn da las personas sustegnidas (art. 12 da las Disposiziuns executivas tar la Lescha chantunala da sustegn [DEtLS; DG 546.270]). La lavurera sociala u il lavurer social scriva ina curta annunzia cun las infurmaziuns ch'èn avant maun. Questa annunzia vegn tramessa immediatamain a l'autorità d'agid social sco er al post superiur. En il rom dal relasch da las Disposiziuns executivas tar la Lescha chantunala da sustegn ha la Regenza fixà ch'i vegnan chapids sut la noziun "Servetschs socials" tut ils uffizis, tut ils posts e tut las personas che inoltreschan dumondas da sustegn public a las vischnancas e ch'i n'è betg l'incumbensa dals Servetschs socials da far activamain retschertgas e spiunadis (conclus da la Regenza dals 8 da november 2005, prot. nr. 1329).

3 Annunzias da posts spezialisads e da terzas personas

Sche posts spezialisads u terzas personas annunzian in suspect ch'i vegnia retratg illegalmain agid social, ston questas annunzias vegnir tractadas en mintga cas cun gronda prioritad.

4 Scleriment dal suspect ch'i vegnia retratg illegalmain agid social

Suenter l'entrada d'ina annunzia u en cas d'in suspect ch'i vegnia retratg illegalmain agid social sclerescha l'autorità d'agid social ils fatgs. La lavurera sociala u il lavurer social dals Servetschs socials cusseglia las autoritads d'agid social. Sch'il suspect d'in cumportament abusiv sa verifitgescha, duai la persona pertutgada vegnir confruntada cun ils fatgs e cun ils documents ch'èn avant maun (concessiun da l'attenziun giuridica). En cas d'ina confruntaziun persunala duai la posiziun da la clienta u dal client vegnir protocollada, ed il protocol duai vegnir suttascrit da la clienta u dal client. I vegn recumandà da guardar che la lavurera sociala responsabla u il lavurer social responsabel saja preschent a la confruntaziun. En cas d'ina confruntaziun en scrit duain las constataziuns e las dumondas avair ina formulaziun clera e simpla. La persona pertutgada sto savair, tge che vegn renfatschà ad ella e cun tge consequenzas ch'ella sto quintar. Ils meds da cumprova ston adina vegnir preschentads.

5 Inoltraziun d'ina denunzia penala

En il chantun Grischun han las autoritads d'agid social il dretg, dentant betg l'obligaziun da far ina denunzia (art. 26 al. 2 da la Lescha introductiva tar il Cudesch da procedura penala svizzer (LItCPP; DG 350.100). En cas d'in suspect motivà ch'i vegnia retratg illegalmain agid social u ch'i vegnia schizunt fatg engion, po l'autorità d'agid social inoltrar ina denunzia penala a l'autorità penala cumpetenta. La persuna che inoltescha la denunzia penala sto vegnir liberada per quest intent dal secret d'uffizi tras l'autorità communal cumpetenta.

Las obligaziuns da las autoritads d'agid social da cooperar durant la procedura penala èn regladas en l'art. 28 LItCPP. Tenor l'al. 1 èn las autoritads e las dretgiras obligadas da laschar prender las autoritads penalas invista da las actas e da consegnar actas ad ellas, sche quai è necessari per ina procedura penala, senza resguardar eventualas obligaziuns da discreziun.

Plinavant fixescha l'al. 2 ch'ina autorità administrativa che porta plant u che inoltescha in plant penal, sto – en ses champ da cumpetenza – retschertgar e seguir las cumprovas, per las qualas i smanatscha in privel. L'autorità po vegnir consultada da la Procura publica per sclerir ils fatgs.

6 Restituziun dals sustegns retratgs illegalmain

Tenor l'art. 11 al. 3 da la Lescha davart il sustegn da personas basegnusas (Lescha chantunala da sustegn; DG 546.250) ston sustegns retratgs illegalmain vegnir restituids cun tschains.

L'import dals sustegns retratgs illegalmain sto vegnir erui e pretendì enavos cun ina disposiziun en scrit. Sch'i n'è betg vegnida inoltrada ina denunzia penala, sto l'autorità d'agid social eruir e motivar l'illegalità e l'import retratg illegalmain. Sch'igl è vegnida inoltrada ina denunzia penala e sche la persuna è vegnida sentenziada, po l'autorità d'agid social renviar a la sentenza penala resp. al mandat penal en quai che riguarda l'illegalità ed eventualmain l'autozza da l'import. Fatgs ch'èn gia vegnids giuditgads cun vigur legala tras l'autorità penala, na ston betg vegnir eruids anc ina giada tras l'autorità d'agid social.

Suenter che la disposiziun ha survegnì forza legala, pon las modalitads da la restituziun vegnir fixadas en ina cunvegna da reembursament. En quest connex ston vegnir fixads il cumenzament, la durada e l'autozza dals pajaments en ratas. En cas da personas che survegnan vinavant agid social, po l'import ch'era vegnì retratg illegalmain, vegnir scuntrà cun il sustegn current en ratas da maximalmain 30 % dal basegn fundamental. La lescha na prevesa nagina limitaziun da temp per la restituziun tras scuntrada. Il princip da commensurabladad sto dentant adina vegnir resguardà. Las prestaziuns retratgas illegalmain valan – er suenter la terminaziun dal sustegn – sco debits. La prestaziuns da restituziun ston vegnir cuntinuadas en mintga cas fin a l'amortisaziun cumplaina dals debits.

7 Dretg da sustegn economic en cas d'in cumportament abusiv

Sch'i sa mussa – suenter l'examinaziun dal cumportament abusiv e resguardond tut las entradas e l'entira facultad – che la persuna pertutgada n'è betg pli basegnusa, po il sustegn economic vegnir suspendì. La suspensiun sto vegnir disponida.

Nua che la basegnusadad è cumprovada malgrà ina procedura penala currenta u schizunt malgrà ina condemnaziun, na po il sustegn economic betg vegnir suspendì. La persuna pertutgada ha vinavant il dretg da sustegn economic. En quests cas pon dentant vegnir examinadas mesiras en furma da cundiziuns e/u reduenziuns da las prestaziuns en furma da sancziuns tenor l'art. 11 DEtLS. En cas d'ina cumulaziun da la restituziun e da la reduenziun ston vegnir resguardads la reduenziun maximala da 30 % dal basegn fundamental sco er il princip da commensurabladad. Plinavant stoi vegnir resguardà ch'ina reduenziun fin 19 % dastga durar maximalmain 12 mais ed ina reduenziun tranter 20 e 30 % maximalmain 6 mais. La restituziun da las prestaziuns retratgas illegalmain sto vegnir pretendida fin a l'amortisaziun cumplaina. La lescha na prevesa nagina limitaziun da temp per la restituziun.

8 Engaschament da personas da scleriment externas (detectivas e detectivs)

Per engaschar personas da scleriment externas dovri ina basa legala (decisiun dal Tribunal europeic dals dretgs umans 61838/10 dals 18 d'october 2016). Il chantun Grischun n'ha betg ina tala basa legala. In engaschament da personas da scleriment externas è pia illegal.

Istorgia da las versiuns dal document

Manual	Data	Versiun	Motiv per la midada / remartga
Chapitel E	5 d'october 2018	1.0	Emprima versiun
Chapitel E	2 da december 2020	2.0	Revisiun da las Directivas da la COSAS (1. da schaner 2021)